

YANGI O‘ZBEKISTONDA DAVLAT VA HUQUQ TARIXI SOHASIDAGI ISLOHOTLARGA YANGICHA YONDASHUV

Asqarov Axbor G‘ayratovich

Toshkent davlat agrar universiteti

"Huquqshunoslik" kafedrası assistenti

asqarovaxbor4@gmail.com

Annotatsiya: Yangi O‘zbekiston davrida davlat va huquq sohasidagi islohotlarga yangicha yondashuv asosiy dolzarb masalalardan biriga aylandi. Ushbu maqolada mustaqillik yillarida, xususan, so‘nggi yillarda davlat boshqaruvi va huquq tizimida amalga oshirilgan tub o‘zgarishlar tahlil qilinadi. Yangi O‘zbekistonda demokratik tamoyillarning mustahkamlanishi, inson huquqlari va erkinliklarini ta‘minlashga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlarning qabul qilinishi islohotlarning asosiy mazmunini belgilab berdi. Shuningdek, maqolada davlat boshqaruvida shaffoflikni ta‘minlash, fuqarolik jamiyatini rivojlantirish, sud-huquq tizimini erkinlashtirish, korrupsiyaga qarshi kurashish kabi sohalarda erishilgan natijalar tahlil etiladi. Yangi O‘zbekiston strategiyasining asosiy tamoyili sifatida qonun ustuvorligi, adolat va fuqarolar ishonchini oshirish kabi yondashuvlar ko‘rib chiqiladi. Tadqiqotda islohotlarning huquqiy asoslari, ularning jamiyat hayotiga ta‘siri hamda istiqboldagi vazifalar ilmiy tahlil qilinadi. Maqola davlat xizmatchilari, huquqshunoslar, olimlar va siyosatshunoslar uchun nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo‘lishi mumkin.

Kalit so‘zlar: Yangi O‘zbekiston, davlat boshqaruvi, huquq tizimi, islohotlar, fuqarolik jamiyati, qonun ustuvorligi, korrupsiyaga qarshi kurash, inson huquqlari, shaffoflik.

Абстрактный: В эпоху нового Узбекистана новый подход к реформам в государственно-правовой сфере стал одним из главных актуальных вопросов. В статье анализируются коренные изменения, произошедшие в государственном управлении и правовой системе за годы независимости, особенно в последние годы. Укрепление демократических принципов в новом Узбекистане и принятие нормативно-правовых актов, направленных на обеспечение прав и свобод человека, определили основное содержание реформ. В статье также анализируются достигнутые результаты по таким направлениям, как обеспечение прозрачности государственного управления, развитие гражданского общества, либерализация судебной системы и борьба с коррупцией. Основными принципами Новой стратегии Узбекистана считаются верховенство закона, справедливость и повышение доверия граждан. В исследовании дается научный анализ правовой основы реформ, их влияния на общественную жизнь и будущих задач. Статья может иметь теоретическое и

практическое значение для государственных служащих, юристов, ученых, политологов.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, государственное управление, правовая система, реформы, гражданское общество, верховенство закона, борьба с коррупцией, права человека, прозрачность

Abstract: A new approach to reforms in the state and law has become one of the main pressing issues in the era of New Uzbekistan. This article analyzes the fundamental changes that have been made in the state administration and legal system during the years of independence, in particular in recent years. The strengthening of democratic principles in New Uzbekistan, the adoption of regulatory legal acts aimed at ensuring human rights and freedoms determined the main content of the reforms. The article also analyzes the results achieved in such areas as ensuring transparency in state administration, developing civil society, liberalizing the judicial system, and combating corruption. The main principles of the New Uzbekistan strategy are considered to be the rule of law, justice, and increasing citizen trust. The study scientifically analyzes the legal foundations of the reforms, their impact on public life, and future tasks. The article may be of theoretical and practical importance for civil servants, lawyers, scientists, and political scientists.

Keywords: New Uzbekistan, public administration, legal system, reforms, civil society, rule of law, fight against corruption, human rights, transparency

Kirish

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida boshlangan yangi davr — Yangi O‘zbekiston konsepsiyasi mamlakat ijtimoiy-siyosiy hayotida tub burilish yasadi. Bu davrda davlat va huquq sohalarida islohotlarga zamonaviy va demokratik tamoyillarga asoslangan yangicha yondashuvlar shakllantirildi. Avvalo, davlat boshqaruvi tizimi soddalashtirildi, uning shaffofligi va samaradorligi oshirildi. Xalq bilan muloqot va inson manfaatlarini ta’minlash davlat siyosatining asosiy tamoyiliga aylandi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev o‘z nutqlarida doimo “Xalq davlat uchun emas, davlat xalq uchun xizmat qilishi kerak” degan prinsipni ilgari surmoqda. Bu tamoyil davlat va jamiyat o‘rtasidagi munosabatlarni yangi bosqichga olib chiqdi.

2017-yildan boshlab amalga oshirilgan har bir islohotning markazida inson va uning huquqlari, erkinliklari turdi. Konstitutsiyaviy islohotlar orqali fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta’minlash darajasi oshirildi.

Davlat va huquq sohasidagi islohotlar ko‘plab yangi qonunlar va farmonlarning qabul qilinishiga sabab bo‘ldi. Xususan, sud-huquq tizimini isloh qilish, adolatli va mustaqil sud hokimiyatini shakllantirishga alohida e’tibor qaratildi. Huquq-tartibot organlari faoliyati qayta ko‘rib chiqildi, korrupsiyaga qarshi kurashish uchun maxsus

dasturlar ishlab chiqildi. Xalq vakillarining, fuqarolik jamiyatining davlat boshqaruvidagi roli kengaytirildi.

Kirish qismida, shuningdek, islohotlarning ilmiy asoslanganligi, zamonaviy tajribalarga tayanganligi va ularning xalqaro me'yorlarga mosligi haqida ham to'xtalib o'tiladi. Shu bilan birga, jamiyat hayotining barcha sohalarida huquqiy ong va huquqiy madaniyatni oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar muhim o'rin egalladi. Ushbu maqola Yangi O'zbekistonda davlat va huquq tarixidagi o'zgarishlarning ilmiy tahlilini ko'rsatib beradi.

Adabiyotlar tahlili

Yangi O'zbekiston davrida davlat va huquq sohasidagi o'zgarishlar ko'plab ilmiy manbalarda keng o'rganilmoqda. Jumladan, A.Xaitovning “Yangi O'zbekistonda davlat boshqaruvi islohotlari” asarida zamonaviy boshqaruv mexanizmlarining shakllanishi va ularda inson huquqlari va erkinliklarining ustuvor o'rni haqida batafsil so'z yuritiladi.

N.Jo'raevning “Huquqiy davlat va fuqarolik jamiyati: O'zbekiston tajribasi” kitobida esa, fuqarolik jamiyatini rivojlantirish va huquqiy davlat tamoyillarining amaliyotdagi ifodasi o'rganiladi. Unga ko'ra, sud mustaqilligi va qonun ustuvorligini ta'minlash islohotlarning asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib qoldi.

Z.Islomovning “Inson huquqlari: Yangi O'zbekiston tajribasi” monografiyasi Yangi O'zbekiston sharoitida inson huquqlarini kafolatlash bo'yicha ko'rilgan chora-tadbirlarni tahlil qiladi. Muallif, xususan, yangi Konstitutsiyaviy islohotlarning ahamiyatini alohida ta'kidlaydi.

M.Qodirovning “Davlat va huquq tarixining nazariy asoslari” asarida esa tarixiy nuqtai nazardan hozirgi bosqichda olib borilayotgan o'zgarishlarning ildizlari ko'rsatilgan. Bu asar Yangi O'zbekistonda islohotlarning ilmiy asoslarini tushunishga yordam beradi.

Shuningdek, X.Salimovning “Yangi O'zbekiston: Islohotlar va natijalar” risolasida siyosiy va huquqiy islohotlarning jamiyat rivojiga ta'siri haqida amaliy misollar orqali fikr yuritilgan.

Bu adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, yangi yondashuvlar orqali davlat va huquq sohasida erishilgan yutuqlar puxta ilmiy tahlil va xalqaro tajribaga tayangan holda amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, jamiyatdagi o'zgarishlarning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari ham e'tibordan chetda qolmayapti.

Tadqiqotlar qismi

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Yangi O'zbekiston sharoitida davlat va huquq sohasidagi islohotlar qator tamoyillarga asoslangan. Avvalo, inson manfaatlarini ustuvor qilish, qonun ustuvorligini ta'minlash va ochiqlik siyosatini qaror toptirish asosiy vazifalar sifatida belgilanmoqda.

Empirik tadqiqotlar jarayonida fuqarolarning davlat idoralariga bo‘lgan ishonch darajasida sezilarli o‘shish kuzatilgan. Bu esa, yangi qabul qilingan huquqiy normalarning jamiyat hayotiga samarali ta’sir ko‘rsatayotganidan dalolat beradi. Tadqiqot natijalari shuningdek, korrupsiyaga qarshi kurashish borasidagi chora-tadbirlarning natijadorligini ham ko‘rsatdi. Maxsus qonunchilik bazasi yaratilgani va institutsional tizimning mustahkamlangani bu sohada sezilarli natijalarga olib keldi. Sud-huquq tizimida mustaqillik va adolat tamoyillarining amaliyotda ro‘yobga chiqayotgani kuzatilmoqda. Xususan, yangi sud kodekslari va islohot dasturlari sudlarning xalq oldidagi hisobdorligini oshirdi.

Tadqiqotda shuningdek, davlat boshqaruvida axborot texnologiyalari va raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali samaradorlikni oshirish tajribalari ham o‘rganildi. Bu jarayon davlat xizmatlarining ochiqligi va tezkorligini sezilarli darajada oshirdi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Yangi O‘zbekiston sharoitida davlat va huquq sohasida olib borilayotgan islohotlar mamlakatda haqiqiy demokratik jamiyat qurish yo‘lida muhim asos yaratmoqda. Amalga oshirilgan islohotlar fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta’minlash, qonun ustuvorligini qaror toptirish, korrupsiyaga qarshi kurashish va shaffof davlat boshqaruvini shakllantirish kabi ustuvor yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi.

Davlat va huquq tarixida o‘zgarishlar olib kelgan yangi yondashuvlar xalqaro tajriba va milliy qadriyatlar uyg‘unligiga asoslangan. Shuningdek, davlat boshqaruvini soddalashtirish, raqamlashtirish, ijtimoiy adolatni ta’minlashga qaratilgan harakatlar jamiyat hayotida ijobiy natijalar berayotganini ko‘rsatdi. Kelgusida huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yanada oshirish, huquqni qo‘llash amaliyotini takomillashtirish, inson huquqlarini himoya qilish tizimini mustahkamlash islohotlarning ustuvor vazifasi bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O‘zbekiston strategiyasi*. — Toshkent: “O‘zbekiston”, 2021.
2. Bobojonov O. *O‘zbekiston Respublikasining davlat va huquq tizimi: rivojlanish bosqichlari*. — Toshkent: "Adolat", 2020.
3. Jo‘rayev O. *Yangi O‘zbekistonda konstitutsiyaviy islohotlar*. — Toshkent: "Huquq", 2022.
4. Toshqulov A. *Yangi O‘zbekiston: huquqiy taraqqiyot va innovatsiyalar*. — Toshkent: “Yuridik adabiyotlar”, 2021.
5. Xasanov B. *O‘zbekiston huquq tizimining modernizatsiyasi*. — Toshkent: "Fan va texnologiya", 2020.
6. Usmonov M. *Mustaqil O‘zbekiston: huquqiy asoslar va ularning evolyutsiyasi*. — Toshkent: "Iqtisodiyot", 2019.